

**TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI HUZURIDAGI
ILMIY DARAJALAR BERUVCHI
DSc.03/10.12.2019.I.16.01 RAQAMLI ILMIY KENGASH**

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

Qo‘lyozma huquqida

UDK: 336.2 (575.1)

RAJAPOV SHUXRAT ZARIPBAYEVICH

**O‘ZBEKISTONDA IKKIYOQLAMA SOLIQQA TORTISHNI BARTARAF
ETISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH**

08.00.07 – “Moliya, pul muomalasi va kredit”

**Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha fan doktori (Doctor of Science) ilmiy
darajasini olish uchun tayyorlangan**

DISSERTATSIYA

Ilmiy maslahatchi:

i.f.d.prof. Xudoyqulov Sadirdin Karimovich

Toshkent -2025

M U N . I J A

KIRISH.....	3
I BOB. IKKIYOQLAMA SOLIQQA TORTISH MUNOSABATLARNI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY ZARURLIGI VA AHAMIYATI.....	14
1.1-§ Ikkiyoqlama soliqqa tortish munosabatlarining shart-sharoitlari va konseptual asoslari.....	14
1.2-§ Ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish metodologiyalariga oid ilmiy-nazariy qarashlar.....	35
1.3-§ Jahon xo‘jaligida ikki yoqlama soliqqa tortish jarayonlarini tartibga solish va muvofiqlashtirishni taqozo etuvchi omillar.....	53
Birinchi bob bo‘yicha xulosa.....	66
II BOB. IKKIYOQLAMA SOLIQQA TORTISHNI BARTARAF ETISH METODOLOGIYASI XALQARO TAJRIBASINI O‘ZBEKISTONDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI.....	70
2.1-§ Ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etishni AQSH tajribasi.....	70
2.2-§ Soliqlarni hisoblash usullari qo‘llash orqali ikkiyoqlama soliqqa tortishga qarshi kurashishning Yevropa davlatlari amaliyoti.....	88
2.3-§ Xalqaro investitsiyalarni muvofiqlashtirishda ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish mexanizmlaridan foydalanishning Osiyo mamlakatlar tajribasi.....	101
Ikkinchi bob bo‘yicha xulosa.....	114
III BOB. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING IKKI YOQLAMA SOLIQQA TORTISHNI BARTARAF ETISHGA OID SIYOSATINI AMALDAGI HOLATI TAHLILI.....	116
3.1-§ Xalqaro standartlarga muvofiq ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish mexanizmlarining tahlili.....	116
3.2-§ Ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish uslubiyotining soliq to‘lovchilar faoliyatiga ta’siri tahlili.....	134
3.3-§ Ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etishda hukumatlararo kelishuvlarni qo‘llanilishi holati tahlili.....	154
Uchinchi bob bo‘yicha xulosa.....	165
IV BOB. IKKIYOQLAMA SOLIQQA TORTISHNI BARTARAF ETISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	167
4.1-§ O‘zbekistonda amaldagi xalqaro soliq bitimlarini qayta ko‘rib chiqish iqtisodiy zarurati va takomillashtirish.....	167
4.2-§ Ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etishning amaliy metodologiyasini takomillashtirish.....	186
To‘rtinchi bob bo‘yicha xulosa.....	202
XULOSA.....	205
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI.....	209
ILOVALAR.....	220

Dissertatsiya mavzusining dolzarbligi va zarurati. Ikkiyoqlama soliqqa tortish muammosi global iqtisodiyotda tadbirkorlik subyektlari va xorijiy investorlar uchun muhim masala hisoblanadi. Har qanday davlat o'zining fiskal manfaatlarini himoya qilish bilan birga, tashqi savdo va sarmoyaviy muhitni yaxshilashga ham e'tibor qaratadi. Shu bois, O'zbekistonda ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish metodologiyasini takomillashtirish xalqaro tajriba va trendlar bilan uyg'unlashgan holda amalga oshirilishi zarur. Jahon iqtisodiyotida ro'y berayotgan globallashtirish jarayoni mamlakatlar tomonidan ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etishga doir xalqaro tashkilotlarning me'yorlaridan kengroq foydalanishni taqozo etmoqda. Buni iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotiga a'zo davlatlar, shuningdek, "soliq masalalari bo'yicha o'zaro ko'ptomonlama ma'muriy yordam to'g'risidagi Konvensiyalar ishtirokchisi bo'lgan 120 tadan ortiq mamlakat va yuridiksiyalarning, ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etishni oldini olish bo'yicha soliqqa oid kelishuvlarida ko'rish mumkin. Buning asnosida ko'p tomonlama Konvensiya muhokamasini hal qiladigan chora-tadbirlar borasida 1360 ta shartnoma imzolangan va bunga ikkiyoqlama soliq munosabatlariga ega 80 ta davlat va yuridiksiyalar tomonidan alohida e'tibor berilmoqda"¹. Shu nuqtayi nazardan, ikkiyoqlama xalqaro soliqqa tortish muammolarini bartaraf etish xalqaro operatsiyalar sohasida butun dunyo bo'ylab soliq tizimlarning o'zaro ta'siri orqali amalga oshirilishi mumkin.

Ikkiyoqlama soliqqa tortish muammosining global ahamiyati shundan iboratki, bugungi kunda "ko'plab kompaniyalar tranzit chegaraviy faoliyat olib borib, ikki va undan ortiq yurisdiksiyalarda daromad oladi. Biroq, ba'zi davlatlarda soliq qonunchiligining nomutanosibligi sababli, bir daromad bir vaqtning o'zida ikki yurisdiksiyada soliqqa tortiladi. Bu esa xorijiy investitsiyalarning kamayishiga, savdo munosabatlarining pasayishiga olib keladi. Ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish xalqaro tashkilotlar, xususan, Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) hamda Yevropa Ittifoqi (EU) tomonidan faol targ'ib etilmoqda. OECDning bazaviy eroziya va foydani o'zgartirish (BEPS) tashabbusi bu borada

¹ OECD on tax – By the numbers, <https://www.oecd.org/>

aniq tavsiyalar ishlab chiqib, global soliq shaffofligini oshirishga qaratilgan ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish mexanizmlari hisoblanadi”².

Dunyo miqyosida ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish uchun bir nechta asosiy usullar mavjud:

- soliq shartnomalari bo'yicha davlatlar o'rtasida ikkiyoqlama soliqqa tortishni kamaytirishga qaratilgan ikki tomonlama yoki ko'p tomonlama shartnomalar tuziladi. O'zbekiston 80 dan ortiq davlat bilan bunday bitimlarni imzolagan;

- kredit usuli bo'yicha esa ryezident kompaniya yoki shaxs xorijda to'langan soliq summasini o'z mamlakatida hisobga olish imkoniyatiga ega bo'ladi;

- imtiyozlar va chegirmalarga keladigan bo'lsak, turli soliq kodekslari orqali ayrim daromad turlarini ikki marta soliqqa tortishdan ozod qilish ham muhim hisoblanadi;

- OECD BEPS standartlarida xalqaro korporativ soliq siyosatida shaffoflikni oshirish va soliq to'lovdan qochishning oldini olish maqsadida qo'llaniladi.

O'zbekistonda ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish metodologiyasini takomillashtirishda O'zbekiston xalqaro savdo va sarmoyaviy muhitni yaxshilash maqsadida ikkiyoqlama soliqqa tortishni kamaytirish bo'yicha islohotlarni jadallik bilan olib bormoqda. Xususan, 2020-yildan boshlab soliq ma'muriyatchiligida raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali xalqaro soliq shaffofligini oshirishga e'tibor qaratilmoqda. Shu bilan birga, OECD BEPS standartlariga muvofiq soliq bitimlarini qayta ko'rib chiqish va ularni zamonaviy talablarga moslashtirish zarur. Global tendensiyalarni hisobga olgan holda, O'zbekistonda ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish metodologiyasini takomillashtirish uchun tegishli chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq bo'lib, bunda asosan xalqaro soliq shartnomalarini OECD va UN Model Tax Convention asosida qayta ko'rib chiqish, raqamli iqtisodiyot sharoitida ikkiyoqlama soliqqa tortishga oid yangi mexanizmlarni joriy etish va korporativ soliqlar bo'yicha BEPS standartlarini to'liq tatbiq etish hamda tadbirkorlar va investorlar uchun ikkiyoqlama soliqqa tortishni

² OECD on tax – 2022-2023 yy, <https://www.oecd.org/en/topics/oecd-model-tax-convention-on-income-and-on-capital.html>

bartaraf etishga oid normativ-huquqiy ma'lumotlarning shaffofligini oshirishdan iborat. O'zbekistonda ikkiyoqlama soliqqa tortishni bartaraf etish metodologiyasini takomillashtirish milliy iqtisodiyot raqobatbardoshligini oshirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va xalqaro savdo munosabatlarini yaxshilashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, bu jarayonda xalqaro tajriba va standartlardan foydalanish samaradorlikni ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. Normativ-huquqiy hujjatlar va metodologik ahamiyatga molik nashrlar.

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. -T.: O'zbekiston, 2015-y.
2. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi. O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to'plami, 2020 yil yanvar.
3. O'zbekiston Respublikasining "Budjet kodeksini tasdiqlash to'g'risidagi"gi Qonuni, 2013-yil 16-dekabr.
4. O'zbekiston Respublikasining "Soliq maslahati to'g'risida"gi Qonuni, -T.: Xalq so'zi, 2006-yil, 21-sentyabr.
5. O'zbekiston Respublikasining "Davlat soliq xizmati to'g'risida"gi Qonuni. -T.: Xalq so'zi, 1997-yil, 29-avgust.
6. O'zbekiston Respublikasining "Soliq va byudjet siyosatining 2025-yilga mo'ljallangan asosiy yo'nalishlari qabul qilinganligi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi Qonuni (O'RQ-1014), www.lex.uz, 1924 yil, 24 dekabr.
7. O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksiga o'zgartirishlar va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi Qonuni (O'RQ-1013), www.lex.uz, 1924 yil, 24 dekabr.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-son "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017-y., №6, 70-modda.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 22-yanvardagi "2017-

2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini “Faol tadbirkorlik, innovatsion g‘oyalar va texnologiyalarni qo‘llab-quvvatlash yili”da amalga oshirishga oid davlat Dasturi to‘g‘risida”gi PF-5308-sonli Farmoni.

10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 26-iyundagi PF–5468-sonli “O‘zbekiston Respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish Konsepsiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni

11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28-yanvaridagi PF–60-son “2022 — 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni // O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2022 y., Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 29.01.2022-y., 06/22/60/0082-son.

12. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 26-iyundagi “Davlat soliq xizmati organlari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3802-sonli qarori.

13. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 29-iyundagi “O‘zbekiston Respublikasining soliq siyosatini takomillashtirish konsepsiyasi to‘g‘risida”gi PF-5468-sonli Farmoni.

14. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 13 fevraldagi “Soliq qonunchiligini tubdan takomillashtirish bo‘yicha tashkiliy chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi F-5214-sonli Farmoyishi.

15. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024 yil 14 oktyabrdagi “Raqamlashtirish sohasida eksport faoliyati bilan shug‘ullanuvchi korxonalarni qo‘llab-quvvatlashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-157-sonli Farmoni.

16. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 19 martdagi “Koronavirus pandemiyasi va global inqiroz holatlarining iqtisodiyot tarmoqlariga salbiy ta’sirini yumshatish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-5978-sonli Farmoni

17. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 3 apreldagi

“Koronavirus pandemiyasi davrida aholi, iqtisodiyot tarmoqlari va tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlashga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PF-5978-sonli Farmoni

18. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 20 iyuldagi “Koronavirus pandemiyasining salbiy ta‘sirini kamaytirish uchun aholi, tadbirkorlik subyektlari, umumiy ovqatlanish, savdo va xizmatlar sohasini qo‘llab-quvvatlashning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-6029-sonli Farmoni.

19. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 28 iyundagi “O‘zbekiston Respublikasining jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg‘in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish milliy tizimini rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-6252-sonli Farmoni.

20. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 17 apreldagi “Davlat soliq xizmati organlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 320-sonli Qarori.

21. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024 yil 26 dekabrdaagi “O‘zbekiston Respublikasida elektron tijorat sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 885-sonli Qarori.

22. O‘zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasining qarori, 24.02.2020-yilda ro‘yxatdan o‘tgan, ro‘yxat raqami 3221.

23. Karimov I. Iqtisodiyotni erkinlashtirish va islohotlarni chuqurlashtirish eng muhim vazifamiz.–T.: «O‘zbekiston», 2004.–36 b.

24. Sh.Mirziyoyev. Biz buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. T.: O‘zbekiston, 425 b.

25. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning mamlakatimizni 2016-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017-yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma‘ruzasi. // Xalq so‘zi. 2017-yil, 16-yanvar.

26. Shavkat Mirziyoyevning O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga

kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis Palatalarining Qo'shma Majlisidagi nutqi. – Toshkent, Xalq so'zi gazetasi, 2016, 14-dekabr.

27. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: O'zbekiston, 2017. –104 b.

28. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: “O'zbekiston”, 2017. – 32 b.

29. Mirziyoyev Sh.M. “Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz” – T.: “O'zbekiston” NMIU, 2017. – 32 b.

30. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi 22-dekabr 2017-yil. Toshkent, Xalq so'zi gazetasi.

31. Angharad Miller, Lynne Oats, Principles of International Taxation: Fourth Edition 4th Revised edition by Miller, Angharad, Oats, Lynne (2014) Paperback Paperback – 1 Jan. 1601.; Roy Saunder, Understanding Double Tax Treaties, International Business Structuring Association (2014), Article 14. Published online:31 July 2014, available at <http://www.istructuring.com/knowledge/article/understanding-double-tax-treaties/> (last access:11 May 2017)

32. Atik J.C. The Problem of Reciprocity in Transnational Enforcement of Tax Judgments // Yale Studies of World Public Order. 1981. Vol. 8. № 1.

33. Baker P. An Analysis of Double Taxation Treaties and their Effect on Foreign Direct Investment // International Journal of the Economics of Business. 2014. T. 21. №- 3. S. 341-377;

34. Brian J. Arnold, Michael J. McIntyre, International Tax Primer, Second Edition, Kluwer Law International, The Hague/London/New York, 4-7 pp

35. David J. Cohen. CPA, Senior Advisor. OTS review of tax advantaged employee share schemes 8 March 2012

36. Дернберг П.Л. Международное налогообложение: Пер. с англ. М., 1997.

37. Edward Miller. Tax Law Essentials for Private, Owner-Managed and Family Businesses,” Aird & Berlis LLP Webinar, November 20, 2018.

38. Фулчери Бруни Рочча. Геоэкономический фактор в финансовых отношениях с зарубежными странами // Карло Жан, Паоло Савона. Геоэкономика. М. , 1997.

39. Miles Dead, Richard Williams, Deloitte Discovery Global Leader., Features – A Challenging Move on the International Stage: Zero Withholding on Direct Dividends in the New US-UK Tax Treaty., Michael Kobetsky, International Taxation of Permanent Establishments Principles and Policy. Australian National University College of Law.2011.

40. Nicholas Taylor BSc, ACCA, Audit Senior at EY Cayman Islands, George Town. Tax-savvy investing - Nicholas Taylor | Ameriprise Financial

41. F. Grin Gari. Manager Corporate Taxation at Investors Group Financial Services Inc. Winnipeg, Manitoba, Canada

42. Reuven S. Avi-Yonah,»Double Tax Treaties: An Introduction.» In The Effect of Treaties on Foreign Direct Investment: Bilateral Investment Treaties, Double Taxation Treaties and Investment Flows, edited by K. P. Sauvant and L. E. Sachs, 99-106. Oxford: Oxford Univ. Press, 2009.

43. Richard L. Doernberg, Overriding tax treaties:The USA Prespective, 9 Emory Int`l L.Rev.71.71(1995).

44. Robert Hughes International Tax Consultant, International Tax Director,Texas, United States

45. Roy Saunder, Understanding Double Tax Treaties, International Business Structuring Association (2014), Article 14. Published online:31 July 2014, available at <http://www.istructuring.com/knowledge/article/understanding-double-tax-treaties/> (last access:11 May 2017)

46. Викулов К.Е. Правила налогообложения иностранных организаций, действующих через постоянное представительство: опыт ОЭСР и правовое регулирование в России : диссертация ... кандидата юридических наук : 12.00.14

47. Винокурова Г.П. Налоги и налогообложение в Российской Федерации: учебное пособие / Г.П. Винокурова. – Йошкар-Ола: МарГТУ, 2003. – 46 с.

48. Глинский Б.А. Моделирование как метод научного исследования. М., 1965. 56 с.

49. Гранберг А.Г. Основы региональной экономики. (<http://edulib.ru/>).

50. Дернберг Р. Международное налогообложение. – М., 1997.

51. Jo‘rayev A.S. Davlat budjeti daromadlarini shakllantirishning samarali yo‘llari. – T.: Fan, 2004. – 224 b.

52. Котляренко С. Проблемы реализации норм международных соглашений по вопросам налогообложения // Налоговый вестник. 1999. № 6.

53. Крохина Ю.А. Международные соглашения об избежании двойного налогообложения: эффективность правового регулирования // Правовое государство: теория и практика. 2015. № 4 (42). С. 140-144.

54. Кузиева Н.Р. “Международный опыт внедрения налоговых режимов в свободных экономических зонах и их дальнейшее развитие в Узбекистане” 2020 г.

55. Лабоскин М.А.// Международно-правовое регулирование сотрудничества государств в сфере налогообложения// Магистр: Инфра-М, 2007г.

56. Майбуров И.А и др. Налоги и налогообложение. Учебник. Под ред. И.А.Майбурова. 6-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015. – 487 с. – (Серия золотой фонд российских учебников)

57. Malikov T.S. Soliqlar va soliqqa tortishning dolzarb masalalari. – Toshkent, “Akademiya”, 2002. – 204 bet.

58. Налоги и налогообложение. – 5-е изд. / Под ред. М.В. Романовского, О.В. Врублевской. – СПб.: Питер, 2006. –С. 309.

59. Иваненко Игорь Николаевич, Лаптева Мария Николаевна, Заболотнов Александр Алексеевич Соотношение международного и национального налогового права // Право и практика. 2019. №2. URL: <https://cyberleninka.ru>

/article/n/sootnoshenie-mezhdunarodnogo-i-natsionalnogo-nalogovogo-prava (data obrasheniya: 23.12.2023).

60. Ивлиева М. Ф., Коннов О. Ю., Овчарова Е. В. и др. «Финансовое право: Учебные программы общих и специальных курсов»

61. Погорлецкий А.И. Международное налогообложение, Учебник, Издательство Михайлова В.А., Санкт-Петербург, 2006.

62. Погорлецкий А.И. Принципы международного налогообложения и международного налогового планирования, Санкт-Петербург, 2005.

63. Подчуфарова И.В. //Международно-правовое регулирование избежания двойного налогообложения в международном экономическом праве//диссертация/ 2018.

64. Полежарова Л. В. Международное двойное налогообложение: механизм устранения в Российской Федерации. М. : Магистр: Инфра-М, 2014. С. 9.

65. Светин Е. Финансовый кризис. Эпизод II. Скрытая угроза? // Финансовая Россия, 2000, № 30.

66. Семенихин В. В. Устранение двойного налогообложения по налогу на прибыль // Налоги. 2014. № 29. С. 9.

67. Тимофеева И.Ю. Развитие международных налоговых правоотношений в эпоху глобализации и национальные интересы государства // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. 2010. №11. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-mezhdunarodnyh-nalogovyh-ravootnosheniy-v-epohu-globalizatsii-i-natsionalnye-interesy-gosudarstva> (data obrasheniya: 23.12.2023).

68. Шахмаметов А.А. Международное налоговое право: Учебно-методический комплекс. — М.: Тривант, 2009 [Электронный ресурс] – СПС «КонсультантПлюс».

69. Шпырко Павел Сергеевич//Международные налоговые соглашения: анализ принципов и механизмов противодействия уклонению от уплаты налогов // Аграрное и земельное право. 2023. №8 (224). URL:

<https://cyberleninka.ru/article/n/mezhdunarodnye-nalogovye-soglasheniya-analiz-prinsipov-i-mehanizmov-protivodeystviya-ukloneniyu-ot-uplaty-nalogov> (data
obraшeniya: 23.12.2023).

70. Завалишина И.А. Soliq: nazariya va amaliyot –Т. “Iqtisodiyot va huquq dunyosi” nashriyoti, 2005-y. 544 b.

71. Юткина Т.Ф. Налоги и налогообложение: Учебник. 2-е изд., перераб. И доп. М. : ИНФРА-М, 2002, 124 с.

72. Юткина Т.Ф., Налоги и налогообложение: Учебник. 2-е изд. перераб. и доп.- М.: ИНФРА-М. 2001. – 576 с.

73. Хаванова И.А.//Избежание двойного налогообложения и предотвращение уклонения от налогообложения в условиях взаимодействия национального и международного права//диссертация// 2016г.

74. Xudoyqulov S.K., Abdurasulov A.A., Xonto‘rayev B.A. “Soliq nazariyasi”. Darslik-T.:”Iqtisodiyot”, 2020.-307b.

75. Yaxyoyev Q.A. Soliqqa tortish nazariyasi va amaliyoti(qayta ishlangan). - T.: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san‘at nashriyoti. 2003. - 247 b.

II. Monografiya, ilmiy maqola, patent, ilmiy to‘plamlar

1. Adilov M.Q. Tadbirkorlik faoliyatida soliqlarni rejalashtirish. T.: “NORMA”, 2012.- 420 b.

2. Анисимов С.А.. Погорелко И.А. Проблемы прогнозирования налоговых доходов.// Аудит и финансовый анализ. 2003, №1, 26-34 с.

3. Анчишкин А.И. Методология прогнозирования развития народного хозяйства // Вопросы экономики. 1980. № 1. 46-47 с.

4. Балюк Н. Н., Замулко В. В., Красюков А. В. [и др.] 101 термин налогового права: крат. законодат. и доктринальное толкование /; рук. авт. кол. Н. А. Соловьева. М. : Инфотропик Медиа, 2015. 452 с.

5. Богачева О.В. Налоговый потенциал и региональные счёта // Финансы. 2000. № 2 — 3с.

6. Davronov Z. Ilmiy ijod metodologiyasi. – T.: Iqtisod-Moliya, 2007.

7. Imomniyozov D.B.//“Ikkiyoqlama soliqqa tortmaslik prinsipining

ahamiyati”// Jurnal “Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social sciences” 2021;

8. Маткаримова Г.А. Международное право и правовая система Республики Узбекистан: взаимосвязь и взаимовлияние. Автореф. дисс. канд. юр. наук.-Т.:ТГЮИ, 1999г.26с. (<https://unilibrary.uz/dissertation/264592>)

9. Mirzayev M.Soliq yig‘iluvchanligini hisoblashning uslubiyoti va amaliyoti. [www. Biznes-daily.uz/ru/birjaexpert.15687](http://www.Biznes-daily.uz/ru/birjaexpert.15687).

10. Pardayev U.O‘. Davlat byudjetini prognozlashtirish uslubiyotini takomillashtirish.iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (Phd) dissertatsiyasi avtoreferati. T.: 2018-y.

11. Toshmatov Sh.A. Korxonalarni rivojlantirishda soliqlarning roli/ Monografiya.-T.: Fan va texnologiya, 2008.-204 b.

12. Toshmurodova B.E. Soliqlar vositasida iqtisodiyotni boshqarish mexanizmi. – T.: Yangi asr avlodi, 2002. – 128 b.

13. Turaboyev I. O‘zbekiston Respublikasi norezident yuridik shaxslariga soliq solishning huquqiy asoslarini takomillashtirish. yuridik fanlar bo‘yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya avtoreferati. -T.: O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi, 2019. -45 b

14. Elmirzayev S.E. Korporativ moliyani boshqarishda soliq munosabatlarini samarali tashkil etish masalalari. Monografiya. T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2017.-159 b.

15. Яковлева И.А. О моделях прогнозирования налоговых поступлений // Фундаментальные исследования. – 2008. – № 3 – С. 123-124.

III. Foydalanilgan boshqa adabiyotlar

1. Н. Н. Балюк, В. В. Замулко, А. В. Красюков, 101 термин налогового права: крат. законодат. и доктринальное толкование / [и др.]: Инфотропик Медиа, 2015. 452 с.

2. Кашин В. А. Методы устранения двойного налогообложения и их значение для защиты интересов России // Финансы. 1997. № 5

3. Meyliyev O.R. Hududiy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlashda soliqlarning ta'sirchanligini oshirish masalalari. Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya avtoreferati. -T.: TMI, 2018. -27 b.

4. Musagaliyev A.J. Yuridik shaxslarni soliqqa tortishni takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari. i.f.n. ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya avtoreferati. -T.: BMA, 2009. -23 b.

5. Попова Л.В. Моделирование планирования налоговых поступлений в федеральный бюджет Орловской области / Л.В.Попова // Экономические и гуманитарные науки . - 2012. - № 3. –76-80 с.

6. Sobirov Sh.M. Foyda solig'i va uning tadbirkorlik subyektlari iqtisodiy faoliyatiga ta'siri. I.f.n. ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya avtoreferati. –T.: BMA, 2008. -20 b.

7. Urmonov J.J. Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini soliq mexanizmi vositasida tartibga solishni takomillashtirish masalalari. Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya avtoreferati. -T.: BMA, 2018. -65 b.

8. Shernayev A.A. Davlat budjeti solikli daromadlarining o'rta muddatli istiqbolini belgilash masalalari. I.f.n. ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya avtoreferati. –T.: BMA, 2009. -20 b.

9. Ergashev I.O. Milliy bozorni himoyalashda aksiz solig'ini hisoblash uslubiyotini takomillashtirish. I.f.n. ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya avtoreferati. –T.: BMA, 2011. -22 b.

10. O'zbekiston Respublikasi Hukumati bilan Rossiya Federatsiyasi Hukumati o'rtasida daromadlar va mulklardan ikkiyoqlama soliq olishni bartaraf etish to'g'risida 1994-yil 2-martda imzolangan bitim.

11. Germaniya Federal Moliya Vazirligi, 2024-yilgi soliq statistikasi.

12. Fransiya davlatining Moliya Vazirligi, 2024-yilgi soliq statistikasi.

13. Italiya davlatining Moliya Vazirligi, 2024-yilgi soliq statistikasi.

14. <https://refugies.info/demarche>.

15. <http://www.soliq.uz> (O‘zbekiston Respublikasi soliq qo‘mitasi)
16. <http://www.gov.uz> (O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali)
17. <http://www.lex.uz> (O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi sayti)
18. <http://www.mf.uz> (O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi sayti)
19. <http://www.uza.uz> (O‘zbekiston Milliy Axborot Agentligi)
20. <http://www.norma.uz> (Axborot – huquqiy portali)
21. <http://www.stat.uz> (O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi)
22. <https://www.oecd.org/> (OECD on tax – By the numbers)
23. <https://www.oecd-ilibrary.org/>
24. <http://www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm> (Glossary of Tax Terms)
25. www.worldwide-tax.com
26. <https://incometaxindia.gov.in>
27. <http://www.internationaltaxreview.com>
28. www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm
29. <https://cyberleninka.ru>